

Školní preventivní strategie na roky 2024-2027

Charakteristika školy

Zřizovatelem školy je město Valašské Meziříčí. Je to městská škola, kterou navštěvují převážně děti z okolního sídliště, někteří jsou i ze vzdálenějších částí města. Mnoho žáků dojíždí i z okolních obcí. Škola má kapacitu 560 žáků, stav se pohybuje okolo 480 žáků. Vzdělání probíhá podle Školního vzdělávacího programu – Vyhlídka do života. Školní preventivní strategie vychází z dokumentu Národní strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027, Akčního plánu realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023 – 2027.

Současný stav problematiky

Období školního vzdělávání je velmi významné při formování osobnosti člověka. Preventivní působení na základní škole již od 1. ročníku je velmi důležité. Lze pozitivně působit na postoje a hodnoty žáků. Procento efektivity v preventivním působení je vyšší u dětí a mladistvých než v době dospělosti. Proto je důležité věnovat oblasti prevence rizikových projevů chování ve školním prostředí mimořádnou pozornost.

Školní preventivní strategie je pro školu dlouhodobým preventivním programem. Je součástí školního vzdělávacího programu, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu. Vychází z omezených časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu, jasně definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle, je naplánována tak, aby mohla být řádně uskutečňována. Přizpůsobuje se kulturním, sociálním potřebám a struktuře školy, respektuje rozdíly ve školním prostředí. Oddaluje, předchází nebo snižuje výskyt rizikových forem chování, zvyšuje schopnost žáků a studentů činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí. Má dlouhotrvající výsledky, pojmenovává problémy z oblasti rizikových forem chování. Podporuje zdravý životní styl, duševní zdraví. Poskytuje podněty ke zpracování Minimálního preventivního programu.

Ve škole se nám daří eliminovat výskyt rizikového chování. Velmi dobře funguje spolupráce se žáky, kteří ve většině případů nejsou lhostejní k potížím ostatních, rizikové situace chtějí

řešit, chtějí o nich mluvit, přijdou s problémem. Díky tomu se nám daří řešit rizikové chování na počátku. Snažíme se poskytnout žákům širokou nabídku volnočasových aktivit sportovních, kulturních i odborných jako smysluplnou prevenci rizikového chování. Prevence rizikového chování a výchova k zdravému životnímu stylu se z organizačního hlediska dotýká nejen školního metodika prevence, případně výchovného poradce, ale i všech pedagogických pracovníků, třídních učitelů. Na klimatu tříd pracujeme systematicky v třídnických hodinách, které probíhají 1x měsíčně a dle dalších potřeb tříd. Třídní učitelé pravidelně seznamují studenty s aktuálními událostmi školy a průběžně řeší vzniklé problémy. Vyučující jednotlivých předmětů zařazují problematiku sociálně – patologických jevů do vhodných témat svých předmětů. Ve škole funguje školní poradenské pracoviště, kde velmi úzce spolupracuje školní metodik prevence a výchovný poradce.

Primární prevence je u žáků ve školách zaměřená na předcházení zejména následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- Návykové látky
- Poruchy příjmu potravy
- Alkohol
- Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole
- Šikana, kyberšikana
- Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
- Vandalismus
- Záškoláctví
- Krádeže
- Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky
- Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, z vnějšího i vnitřního prostředí
- Netolismus
- Sebepoškozování
- Rizikové sexuální chování
- Hazardní hraní

- Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS
- Psychická krize/duševní onemocnění žáka
- Sebevražedné chování

DLOUHODOBÉ CÍLE STRATEGIE:

- podpora programů duševního zdraví a wellbeingu dětí, žáků, studentů i pedagogů, prevence poruch příjmu potravy, digitálních závislosti, sebepoškozování a sebevražedných pokusů. Věnovat se bude také bezpečnému pohybu dětí, žáků a studentů v kyberprostoru a kyberšikaně. Vzhledem k nárůstu počtu žáků s poruchami pohlavní identity, bude také vypracovávat metodické materiály ke genderově podmíněné šikaně a zajištění bezpečného prostředí ve škole
- vzdělávání pedagogických pracovníků v metodikách preventivní výchovy, v technikách pedagogické preventivní práce, nácviky praktických psychologických a sociálně psychologických dovedností, techniky rozvíjení osobnosti, metody vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a řešení problémových situací,
- systémové zavádění výchovy ke zdravému životnímu stylu, oblastí preventivní výchovy do výuky,
- uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce a skupiny dětí a mládeže, zaměřeného na podporu rozvoje jejich osobnosti a sociálního chování,
- vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času dětí a mládeže,
- spolupráce s rodiči a osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu, rizikových projevů
- průběžné sledování konkrétních podmínek a situace ve škole či školském zařízení z hlediska výskytu rizikových jevů a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí a mladistvých,
- zajišťování preventivních aktivit a programů zaměřených na jednotlivé rizikové skupiny dětí a mládeže,

- poskytování vlastních poradenských služeb a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a pedagogy

STŘEDNĚDOBÉ CÍLE:

CÍL – PODPORA VZTAHŮ

Vztah žák – žák

Cílem je budovat a podporovat dobré vztahy ve třídě, mezi vrstevníky, mezi spolužáky. Důležitý je vzájemný respekt, pomoc druhému, ale také budování pozitivních postojů, vztahu ke zdravému způsobu života. Jako příležitost zde vidíme provázanost jednotlivých ročníků, spolupráci a předávání zkušeností mezi žáky. Chceme rozvíjet a podporovat dobrou atmosféru školy, ve které se žáci budou cítit příjemně a bezpečně.

Vztah pedagog – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje vzájemnou komunikaci. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, ostatními pedagogy, výchovným poradcem a jinými. Budování vztahu napomáhají třídnické hodiny na 1. i 2. stupni – hry zaměřené na komunikaci mezi žáky, mezi učitelem a žáky, upevňování vztahů. Pedagogové v rámci strategie projdou školeními zaměřenými na třídnické hodiny.

Ve škole funguje Žákovský parlament složený ze zástupců 5.-9. ročníků. Žáci mají možnost přednést své návrhy, připomínky. Prostřednictvím vedoucí žákovského parlamentu pak jsou informace předány vedení školy. Jde o podporu komunikace škola – žák. Jde nám o to, aby se žáci podíleli na

Vztah škola – zákonní zástupci

Rodiče mají možnost navštívit i výuku v rámci svých potřeb a možností, poznávají tak prostředí školy a lépe chápou potřeby svých dětí ve škole. Vše na základě domluvy s třídním učitelem, vedením školy. Škola pořádá každoročně Dny otevřených dveří pro rodiče žáků a veřejnost.

Rodiče mohou využívat konzultačních hodin jednotlivých pedagogů, mailové komunikace, telefonního spojení. Informovanost bude zaměřena zejména na oblast prevence šikany, užívání návykových látek, dopravní bezpečnosti. Rodiče každého žáka obdrží informace, kde najít základní seznam změn chování, které by se mohly u jejich dětí vyskytnout, ale i několik užitečných rad, jak se zachovat, zjistí-li u svého potomka závislost či stane-li se jejich dítě obětí šikany. Pokud rodiče projeví zájem, rádi pro ně zajistíme alespoň jeden seminář nebo besedu s odborníkem. Na jejich dotazy a připomínky budeme zpětně reagovat.

Vztah pedagog – pedagog, vedení školy

Jako jeden z cílů vidíme podporu komunikace a vztahu mezi pedagogy a vedením školy, mezi pedagogy vzájemně.

PODPŮRNÉ AKTIVITY PRO PEDAGOGY

Školení na daná témata, školení učitelů v rámci podpory vztahů ve třídě a vedení třídnických hodin, teambuildingové aktivity v rámci podpory vztahů v pedagogickém sboru.

CÍL – PŘEDCHÁZENÍ RIZIKOVÉMU CHOVÁNÍ

Školní metodik prevence ve spolupráci s vedením školy, třídními učiteli zajišťuje preventivní akce v rámci předcházení rizikového chování. Třídní učitelé vedou měsíčně třídnickou hodinu zaměřenou na podporu vztahů ve třídě a také předcházení užívání návykových látek. Pozornost je také třeba věnovat látkovým i nelátkovým závislostem, reagovat na nové psychoaktivní látky na trhu, které jsou pro děti, žáky a studenty nebezpečné a mají vysoký závislostní potenciál (nikotinové sáčky, kratom, energetické sáčky atd.).

CÍL – ZÁCHYT A ŘEŠENÍ RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Pedagog registruje signály rizikového chování, řeší, hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Zákonní zástupci jsou včas informováni o výskytu rizikového chování či při podezření na něj. Je zde jasná a nutná úzká spolupráce třídního učitele, zákonného zástupce a výchovného poradce, školního metodika prevence a vedení školy. Ve škole působí Školní poradenské pracoviště. Je využíváno dalších odborných institucí.

Porušování školního řádu je klasifikováno jako přestupek a jsou vyvozeny patřičné sankce. Při jejich zjištění jsou navržena cílená opatření. V případě, kdy se rizikové chování projeví ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. jednání s rodiči, příp. výchovná komise
3. doporučení kontaktu s odborníky
4. v případě potřeby uvědomění OSPOD, Policie ČR
5. následná péče věnovaná jak tomu, kdo přestupek způsobil, tak druhé straně (oběti – případ šikany)
6. sledování situace, práce se třídou
7. vyhodnocení následné péče po uplynutí určité doby

INFORMACE K PREVENCI

Informace k prevenci pro pedagogy budou zveřejňovány na nástěnce ve sborovně školy, zasílány mailem a budou diskutovány na poradách školy. Pro žáky budou informace zveřejňovány na nástěnkách na 1. a 2. stupni a také prostřednictvím třídních učitelů. Zákonným zástupcům budou informace zasílány mailem. Jednat se bude o informace obsahující důležitá telefonní čísla a adresy (linky důvěry apod.) a další informace, které se vztahují k tématům zařazeným do Minimálního preventivního programu, zásady první pomoci při výskytu šikany a dalších rizikových jevů. O rizikovém chování mohou žáci školní metodičku prevence a výchovnou poradkyni informovat prostřednictvím schránky důvěry umístěnou ve škole, ale také online schránkou důvěry Nenech to být, kterou mohou využít také zákonní zástupci.

CÍL – MAPOVÁNÍ SITUACE VE ŠKOLE

Pedagogové budou ke čtvrtletí, pololetí, tříčtvrtletí a před koncem školního roku vyzváni k vyplnění dotazníkového šetření Monitoring třídy. Vyhodnocení provede školní metodik prevence, seznámí vedení školy s jeho výsledky. Pedagogové školy pozorují dění ve škole a

budou předávat informace o situaci ve škole, ve třídě, na chodbách a v jiných částech školy, na akcích školy (adaptační kurzy, školy v přírodě, exkurze, výlety a další) členům školního poradenského centra, které provede šetření, nastaví řešení ve spolupráci s třídním učitelem a vedením školy, bude situaci sledovat a vyhodnocovat. Pedagogové vedou rozhovory se žáky, třídními skupinami, monitorují vztahy.

CÍL – ZAJIŠTĚNÍ FINANCOVÁNÍ PREVENCE

Škola zajistí financování některých preventivních aktivit pro žáky školy prostřednictvím projektů. Školní metodik prevence bude sledovat nabídku preventivních aktivit různými organizacemi, jednat s vedením školy o jejich realizaci ve škole.

CÍL – PODPORA DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

Pedagog, který zaznamená u žáka psychickou nepohodu, krizi či počínající duševní onemocnění by měl být schopen sám či za podpory někoho z kolegů (třídní učitel, školní psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce) vést s žákem podpurný rozhovor, jehož cílem má být, vedle poskytnuté podpory (“nejsi na to sám/sama”, “lze s tím něco dělat”) domluva s žákem na dalším postupu, kontaktování zákonných zástupců. Důvěrný vztah mezi učitelem a žákem (i jeho rodinou) může hrát významnou roli při celém procesu poskytování včasné intervence tak, aby byla co nejefektivnější. Pedagog by se měl s žákem domlouvat na dalších krocích. Zejména kontaktovat pomoc, komunikovat s rodiči (zákonnými zástupci) Úkolem pedagoga není dané potíže diagnostikovat či léčit. Jeho role spočívá zejména ve zprostředkování kontaktu žáka s rodiči (či v podpoře k němu) a poté případně s příslušnými odborníky.

Škola rodičům nabídne spolupráci. Pro žáka v psychické krizi či v době počínajícího duševního onemocnění je vedle poskytnutí včasné intervence zásadní také podpurné a přijímající prostředí. K podpoře komunikace s těmito žáky máme nově vybudovanou relaxační místnost, která nabízí klidné a bezpečné prostředí pro žáky nacházející se v duševní nepohodě, potřebující zklidnění, pomoc.

STRATEGIE PROTI ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI:

Důležitým faktorem, který směřuje ke školní úspěšnosti, je školní zdatnost. Obvykle se dělí na vrozenou, získanou a reálnou. Součástí vrozené je mimo jiné inteligence, získané pak

schopnosti, které dotyčný rozvíjí během svého života a reálná školní zdatnost je ta, jež se během školní docházky projevuje. Příčiny neprospěchu dělíme na vnitřní a vnější, a na příčiny změnitelné – dočasné, a nezměnitelné – stabilní.

Dělení příčin školní neúspěšnosti:

1. sociálně psychologické – vliv kulturních, osobnostních a sociálních podmínek života ve škole a v rodině
2. biologicko-psychologické – nezralost, nedostatečná úroveň rozumových schopností, pohybový neklid, specifické poruchy učení, vady řeči, zdravotní stav, psychická deprivace
3. intrapsychické – nedostatečná školní motivace, nedostatečný rozvoj zájmu o učení

ŘEŠENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI:

Úzká spolupráce mezi školou, rodinou, případně odborníky a zejména samotného žáka. Je nutné jasně určit vnitřní a vnější příčiny neprospěchu. Cílem pedagogů je proměnit vztah žáka ke škole, který bývá u neprospívajících žáků z důvodu opakujících se školních neúspěchů obvykle negativní. S tím velmi souvisí podpora duševního zdraví, duševní hygieny, prevence přetěžování, frustrace. Jde tedy o vytváření příjemného a bezpečného prostředí ve škole.

PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ:

ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVIŠTĚ

Výchovný poradce

Výchovný poradce koordinuje společně se školním metodikem prevence aktivity školy v oblasti prevence. Aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech. Zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými. Pedagogové informují výchovného poradce o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové), náhlém i trvalém neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem, krádežích ve třídách. Výchovný poradce navrhuje opatření, navrhuje řediteli školy svolání výchovné

komise, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci. Konzultuje problémy s odbornými pracovišti, OSPOD.

Školní metodik prevence

Metodik prevence vytváří Minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s pedagogy v oblasti primární prevence, v případě vniklého problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice rizikového chování ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci Minimálního preventivního programu. Vede písemné záznamy umožňující doložit rozsah a obsah jeho činností, navržených a realizovaných opatření. Vede dokumentaci, evidenci a administrativu související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy. Účastní se výchovných komisí a spolupodílí se s třídními učiteli na zápisech z jednání na výchovných komisích. Úzce spolupracuje s výchovným poradcem a vedením školy.

Zástupci školy:

Zástupci školy působí v oblasti prevence, zapojují se do problémů a jejich řešení. Podílí se na organizaci plánu prevence. Účastní se jednání s rodiči při řešení problémů vzhledem k prevenci. Úzce spolupracují s výchovným poradcem a školním metodikem prevence.

Ředitelka školy:

Sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Účastní se výchovných komisí za účasti zákonných zástupců, výchovného poradce, školního metodika prevence, třídního učitele, příp. pracovníků OSPOD.

CÍLOVÁ SKUPINA STRATEGIE

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 9. ročníku základní školy. U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům.

Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence. Do systému informování jsou zapojeni také zákonní zástupci.

Cílem působení v oblasti prevence rizikových projevů chování je žák, dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku a jeho psychické zralosti. Je nutné posílení duševní odolnosti vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům. Dítě schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí při vědomí všech alternativ - s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi - schopné řešit problémy, případně schopné nalézt pomoc při jejich řešení, schopné odolávat těžkým situacím a překonat je.

ZÁVĚR:

Školní strategie prevence je základním dokumentem prevence rizikového chování. Účastní se ho všichni zaměstnanci školy (pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci), žáci, zákonní zástupci. Školní strategie prevence rizikového chování je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence rizikového chování, preferovat přístupy zaměřené na oblast zdravého životního stylu, péči o duševní zdraví. Cílem je vytvářet bezpečné a příjemné prostředí pro všechny žáky a pracovníky školy, budovat zdravé klima a tím přispívat k duševnímu zdraví a pohodě celé školy, předcházet školnímu neúspěchu u žáků.

Mgr. Daniela Miklová, ředitelka školy

Mgr. Alena Ešlerová, školní metodik prevence

Základní škola Mateřská Mělníci,
Vyhlička 380, okres Vsetín,
právní zástupce organizace